

Märkliga uppgifter om permittentpolitikens förhistoria

Den svenska utrikespolitiken av årgången 1940 har plötsligt och i oväntat sammanhang ställts under diskussion. Det är den nya kvällstidningen Expressen, som tagit initiativet genom en i gårdagens nummer införd artikel med rubriken »Tillräde England permittenttrafiken?»

Det upplyses här, att nya dokument rörande permittentpolitikens förhistoria i sinom tid äro att vänta. Olika versioner föreligga rörande de händelser, som föregingo den svenska regeringens beslut att tillmötesgå de tyska önskemålen, men de stämma i så småtto överens, att de alla hänföra sig till vissa meddelanden, som under tiden 16—17 juni 1940 skulle ingått från London. Enligt en av dessa skulle den brittiske ministern i Stockholm på instruktion från sin regering ha framfört ett meddelande av innebörd att England måhända kunde se sig nödsakat att sluta kompromissfred med Tyskland och att man därför i London endast kunde tillråda Sverige att iakttaga försiktighet i sitt förhållande till Hitlerregimen.

Denna framställning, säger tidningen, är med tämligen stor säkerhet icke den riktiga. Enligt vad som numera kan fastställas är sammanhanget det, att svenske ministern i London Björn Prytz vid nyssnämnda tidpunkt hade ett samtal med dåvarande understatssekreteraren i brittiska utrikesdepartementet Butler, som under samtalets gång, efter att ha varit i förbindelse med sin chef, utrikesminister Halifax, framförde en hälsning från denne. Vad denna hälsning innebar är icke känt, men uppenbarligen har den i Stockholm uppfattats såsom en antydning om att man i London övervägde situationen ur synpunkten, huruvida en uppgörelse med Tyskland vore möjlig. Man trodde sig därur också kunna utläsa, att brittiska regeringen skulle hysa full förståelse för eventuella eftergifter till Tyskland.

Tidningen slutar sin framställning på följande sätt:

Tills helt nyligen tycks det endast ha varit känt i en ytterst trång krets att någon engelsk-svensk kommunikation över huvud taget förekommit under dessa avgörande dagar. En av de få svenskar som hört talas om saken hade emellertid vid ett besök i England tillfälle att ta upp frågan med minister Prytz. Denne förnekade därvid indignerat, att någon rapport från honom vid denna tid kunde tolkas som om England var sinnat att kompromissa med Hitler.

De frågor som inte kan besvaras förrän papperen i saken kommer på bordet, är därför:

1) Föreligger något annat meddelande från England till Sverige i saken än Prytz rapport om samtalet med Butler?

2) Innehöll Prytz rapport någon från honom eller Butler—Halifax stammande antydning, som i det dåvarande nervösa läget kunde tolkas som att kompromissfred var i fagorna?

Dementi eller vad?

I anledning av Expressens uppgifter har Morgontidningen vänt sig till excellensen Günther med förfrågan om han ville göra något uttalande till belysning av verkliga förhållandet och härvid erhållit följande svar:

— Tidningen Expressen har med bristande ingredienser satt ihop en sensationshistoria från ett sammanträde med utrikesnämnden i juni 1940, säkerligen i fullt medvetande om att det hithörande materialet inte kan offentligen framläggas förrän vid en senare tidpunkt och med alla parter medgivande. Så mycket kan emellertid sägas, säger hr Günther, som att man aldrig från engelsk sida förklarat sig införstådd med permittenttrafiken, än mindre tillrätt densamma.

Det dunkelt sagda

STOCKHOLM 18 nov. (Från vår Stockholmsredaktion.)

Excellensen Günthers gensaga till Expressen har i härvarande politiska kretsar väckt en viss förvåning. Uppgiften, att man från engelsk sida aldrig förklarat sig införstådd med permittenttrafiken, är mindre tillrätt densamma, är självfallet riktig, men det är också känt, att det meddelande från London, om vilket diskussionen nu rör sig, tilldelats en framskjuten plats i apologierna för den svenska regeringens hållning under försommaren 1940. Det skulle självfallet icke kunna användas i sådant syfte, såvnda det icke haft i huvudsak det innehåll, som angivits i expressens framställning.

Det torde kunna anses fastslaget, att man i regeringskretsar i juni 1940 räknade med möjligheter eller sannolikheten av ett fredsslut och att man därvid stödde sig bl. a. på meddelanden, som ingått från London. Men uppenbarligen är man mycket litet benägen att offentligen vidkännas den argumentering, som i de inre rådslagen använts för att övervinna betänkligheterna och invändningarna mot den tyskoriterade neutraliteten.